

sprievodca
MUSEO CASA DON BOSCO

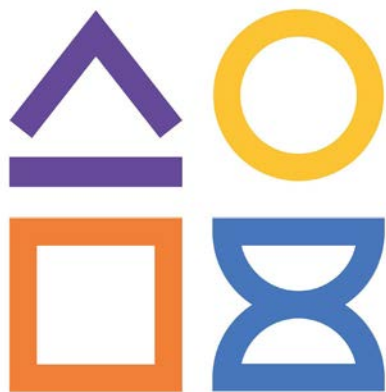
Zostavil Ján Jura.

Zdroje:

kolektív autorov: MUSEO CASA DON BOSCO - Catalogo, 2022

informačné tabule v múzeu

[webová stránka múzea](#)

Logo múzea: symboly, ktoré sprevádzajú a rozprávajú...

S cieľom osloviť všetkých návštevníkov Valdocca bolo pre Museo Casa Don Bosco vytvorené nové logo, ktoré v sebe nesie hlboké odkazy. Autorkou je mladá umelkyňa – ilustrátorka Martina Lorusso.

Múzeum má štyri časti. Každú časť znázorňuje v logu jeden geometrický tvar a farba, ktoré sú prevzaté z predmetov v múzeu. Spolu tvoria jednotný tvar a komunikujú ďalšiu myšlienku. Prvky vľavo odkazujú na zvonnicu Kostola sv. Františka Saleského a prvky vpravo evokujú kalich a Eucharistiu. Vysvetlenia prvkov nájdete v nadpisoch jednotlivých častí tejto brožúry.

1. DVOR

tehla v zemito-oranžovej farbe predstavuje základy a budovanie identity mladých ľudí, ktorí prešli Valdocom

1.1 VÝVOJ MÚZEA

Pôvodná múzejná expozícia vznikla v štyroch izbách, ktoré don Bosco obýval v rokoch 1853 až 1888. Bola to časť budovy, ktorá sa po smrti svätca zachovala v pôvodnom stave.

Tieto izby obývali aj jeho dvaja nástupcovia, bl. Michal Rua a don Paolo Albera, až do roku 1914. Odvtedy sa už v nich nebývalo a izby dona Bosca sa stali miestom návštev. Začali sa nazývať „**Camerette**“ (izbičky).

V roku 1927 bola na pôvodnom mieste obnovená **Pinardiho kaplnka**. Je to priestor, ktorý v rokoch 1856 až 1927 slúžil ako jedáleň (refektár) saleziánskej komunity. Stal sa tak opäť miestom modlitby.

V roku 1929 (v roku blahorečenia dona Bosca) bl. Filip Rinaldi definitívne určil izby svätca na vybudovanie výstavného priestoru múzea.

V 70. rokoch 20. storočia viedla zmena muzeologického čítania k prvej kompletnej rekonštrukcii výstavných priestorov, a to v dvoch rôznych fázach: 1973 – 1976 a 1977. V roku 1987 (v očakávaní roku 1988, stého výročia narodenia svätého Jána Bosca) bolo rozhodnuté o revízii múzea a použití modernejších výstavných systémov. Pri príležitosti jubilejného roku 2000 sa rozhodlo o radikálnej premene priestoru „Camerette“. Napokon v roku 2019 sa saleziáni rozhodli rozšíriť priestory múzea a ponúknuť návštevníkom **celý priestor pôvodného domu dona Bosca (Casa don Bosco)**.

1.2 RECEPCIA A PRIJÍMACIA MIESTNOSŤ: pôvodná obuvnícka dielňa oratória

Táto miestnosť pochádza z roku 1853 a don Bosco ju postavil ako jednoduchú obuvnícku dielňu. Dnes sa využíva aj na rôzne príležitostné tematické výstavy.

Stretávame tu **štyroch priekopníkov oratória a zároveň svedkov postupnej premeny a histórie Valdocca**. Sú dôležitými členmi rodiacej sa „výchovnej pastoračnej komunity“ na Valdoccu: mama Margita, teológ Giovanni Borel, don Michal Rua (prvý nástupca dona Bosca) a don Giovanni Cagliero (prvý saleziánsky misionár, biskup a kardinál).

1.3 PINARDIHO KAPLNKA: kolíska saleziánskej spirituality

Kaplnka, sakristia, chór: to boli miesta, kde chlapci nasávali od dona Bosca jeho **spiritualitu radosti a zbožnosti**.

Pinardiho kaplnka vznikla z prístrešku, ktorý dal postaviť Francesco Pinardi k svojmu domu s úmyslom využiť ju ako sklad alebo dielňu. Prozreteľnosť však mala iné plány: prenajal si ju don Bosco a stala sa prvým stabilným miestom rodiačeho sa oratória. Slávnostne ju otvorili na Veľkú noc roku 1846 potom,

ako sa urobili nevyhnutné práce na prispôbenie priestoru.

Modliť sa v Pinardiho kaplnke znamenalo prekonávať aj určité nepríjemnosti. Ak v zime pršalo,

miestnosti boli zatopené a vlhké, v letných dňoch tam bolo teplo, nepríjemný zápach a dusno.

Don Bosco kaplnku vyzdobil obrazmi významných svätých, ktorí vyjadrovali spiritualitu a zbožnosť oratória. V blízkosti oltára bol **obraz svätého Františka Saleského**, ktorému bola kaplnka zasvätená. Vo výklenku napravo od vstupných dverí bola **socha svätého Alojza Gonzagu**, ktorý bol svätorečený vo veku 23 rokov. Jeho si chlapci veľmi obľúbili. V roku 1847 bola založená Spoločnosť svätého Alojza, do ktorej patrili tí najsnaživejší a najrozumnejší chlapci. Na sviatky Panny Márie sa v procesiách používala **socha Panny Márie Utešiteľky (Consolata)**, ktorá má medzi Turínčanmi veľkú úctu. Socha je originál a dnes je jedinou pamiatkou na prvú pôvodnú kaplnku.

Pinardiho prístrešok slúžil ako kaplnka šesť rokov, od roku 1846 až do otvorenia Kostola svätého Františka Saleského. V roku 1856 bola kaplnka spolu s Pinardiho domom zbúraná a v roku 1857 bola prestavaná na novú budovu prispôbenú pre rôzne potreby oratória. Najprv to bola študovňa a oddychová miestnosť pre chlapcov, potom internát a nakoniec refektár (jedáleň) pre predstavených saleziánov. V tejto jedálni v roku 1883 don Bosco prijal na obed jedného mladého kňaza. Tento kňaz sa neskôr stal pápežom Piom XI. a v roku 1934 svätorečil dona Bosca. V roku 1927 tento priestor opäť získal podobu kaplnky. **Dnes je kaplnka určená na tichú osobnú modlitbu pred Eucharistiou.**

1.4 KOSTOL SVÄTÉHO FRANTIŠKA SALESKÉHO: hnacie centrum saleziánskej spirituality

Potreba nového kostola bola čoraz akútnejšia. Pinardiho kaplnka nestačila pokrývať potreby veľkej skupiny chlapcov, ktorí sa tlačili v oratóriu. Don Bosco zveril projekt architektovi Federicovi Blachierovi a podnikateľovi Federicovi Boccovi. Práce sa začali v roku 1851 a v tomto roku sa konala aj slávnostná ceremónia polozenia základného kameňa. Predsedal jej kanonik Ottavio Moren, kráľovský generálny ekonóm. Zúčastnilo sa jej 600 oratoriánov a mnoho ďalších hostí. Náklady boli pokryté vďaka verejným príspevkom a súkromným darom a príjmom z prvej lotérie. Lotéria bol nástroj, ktorý don Bosco často využíval na podporu svojich diel.

Práce išli rýchlo a kostol bol požehnaný 20. júna 1852 a zároveň **zasvätený sv. Františkovi Saleskému**, patrónovi oratória. Don Bosco vybral svätého Františka Saleského ako **príklad cnosti a svätosti v každodennom živote**.

V tomto kostole don Bosco vykonával duchovnú činnosť pre mladých. V malom chóre za oltárom tri hodiny denne spovedal, na oltári denne slávil Eucharistiu, ktorá bola hnacím centrom celého jeho formačného zámeru. Práve za týmto oltárom našiel don Bosco Dominika Sávia v extáze, ako kontempluje Najsvätejšiu Sviatosť. Na tom istom oltári slávil bl. Michal Rua svoju prvú svätú omšu za asistencie dona Bosca. Pri tomto oltári mama Margita štyri roky prijímala sväté prijímanie.

1.5 PORTIKÁT VEČERNÉHO SLOVKA: jeden z najkonickejších priestorov domu

Mama Margita naučila dona Bosca, že je dôležité zapriať si navzájom „dobrú noc“. A preto k večerným modlitbám s mladými pridával „**Buona notte**“ (**večerné slovko**). Bola to krátka myšlienka na povzbudenie.

Stavba portikátu začala v roku 1853 a bola dokončená v rokoch 1856 – 1860. Z týchto rokov pravdepodobne pochádza aj charakteristická kamenná podlaha. Biblické nápisy na stenách sa týkajú spovede a Desatora. Don Bosco ich dal namaľovať umelcovi Pietrovi Enriovi. Dnes sú nahradené žulovými tabuľami.

Pod portikát prichádzal don Bosco večer, niekedy v sprievode verného psa Grigia. Takisto to bolo miesto, kde prichádzali ľudia, ktorí čakali na stretnutie s ním. Zhromažďovali sa tu aj bývalí študenti, misionári, ktorí sa vrátili z cudziny, saleziáni a Dcéry Márie Pomocnice.

1.6 SOCHA MAMY MARGITY: žena prijatia a pohostinnosti

Pod portikátom a na týchto miestach sa až do roku 1856 dalo stretnúť aj **mamu Margitu**, ktorá bola **dušou domu, ženou prijatia a pohostinnosti**. Ona sa dokázala postarať o to, aby sa tu každý cítil ako doma. Vedela sa so starostlivosťou skloniť k najchudobnejším deťom. Socha mamy Margity je umiestnená na mieste, kde pôvodne bola jej zeleninová záhrada pre potreby kuchyne (tu ju často pošliapali pobehujúci a hrajúci sa chlapci).

Súsošie pripomína tiež prvého chlapca – sirotu, ktorého v daždivý májový večer roku 1847 prijala vo svojej kuchyni. Zároveň je súsošie venované rodičom všetkých saleziánov.

1.7 VÝSTAVA REMESIEL: svedectvo o prvých dielňach oratória

Obuvníci, krajčíri, tlačiar, stolári, kováči a dokonca aj fotografi. Starostlivosť o mladých ľudí viedla dona Bosca k **zakladaniu dielní, aby chlapcom umožnil a uľahčil získať pracovné zručnosti**. Miesta v nich boli v prvom rade určené pre sirotu, chudobných a úplne opustených chlapcov. O výuku sa starali majstri a saleziáni koadjútori.

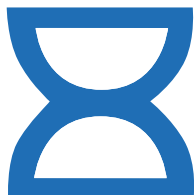
Prvé dielne v Oratóriu svätého Františka Saleského začali fungovať na jeseň roku 1853 a boli určené **obuvníkom a krajčírom**.

V roku 1854 bola zriadená **kníhviazačská dielňa**, v ktorej saleziáni dosiahli skutočnú dokonalosť. A v roku 1857 bola založená stolárska dielňa. V roku 1861 prišlo na rad zriadenie **tlačiarne**, v ktorej sa tlačili knihy a diela napísané donom Boscom. Zároveň však pripravovala mladých ľudí, aby boli schopní vstúpiť do tohto odvetvia. Tlač bola v 50. rokoch 19. storočia vo veľkom rozmachu vďaka vyhláseniu slobody tlače. Don Boscov tlačiarne získali vďaka svojej úrovni prvenstvo na

celoštátnej úrovni. V roku 1862 otvoril don Bosco šiestu zo svojich dielní. Bola to dielňa pre **kováčov a železiarov**. Napokon v roku 1877 bola zriadená **chemicko-fotografická dielňa** na zhotovovanie fotografií a ich tlač.

Ako vyzeral deň remeselníka v roku 1853? Začínal sa skoro ráno. Chlapci sa mohli zúčastniť na svätej omši, ktorú celebroval don Bosco. Potom sa naraňajkovali a každý z nich išiel pracovať buď do mesta, alebo do dielne v oratóriu. Študenti išli do školy. Na poludnie sa všetci zhromaždili v jedálni na obed. Po obede bola zhruba hodinová rekreácia a oddych a potom sa každý vrátil k svojej práci alebo štúdiu až do večera. Večer sa robili školské úlohy. O deviatej hodine bola spoločná večerná modlitba pod portikátom „večerného slovka“.

Počas svojho života don Bosco so svojimi saleziánmi a spolupracovníkmi založili štrnásť odborných škôl v Taliansku, Francúzku, Španielsku a Argentíne.

2. Suterén

presýpacie hodiny symbolizujú spomienky, plynutie času a pripomínajú stretnutie Janka Bosca s Pannou Máriou, modrá farba je zvolená na počesť Panny Márie

2.1 PIVNICA ORATÓRIA: objavovanie mariánskej ikonografie

Miestnosť bola postavená v rokoch 1860 – 1861 ako **vínna pivnica oratória**. Impozantný klenutý strop bez omietky je urobený z piemontských tehál. Miestnosť teda nebola určená na obytné účely, ale na uskladnenie vína a nástrojov potrebných na výrobu vína. Ukladali sa tu sudy a lis na lisovanie hrozna, ktoré sa spúšťali dovnútra cez otvorené otvory v klenbe.

Ako sa píše v Životopisných pamätiach, v oratóriu sa používalo „štedré“ víno, t. j. nie riedené. Servirovalo sa najmä na sviatky alebo keď pri stole boli prítomní významní hostia. Don Bosco pri osobitných príležitostiach dával chlapcom chlieb, salámu a malú fľašu vína. Dobré víno sa ponúkalo aj niektorým dobrodincom domu. Don Bosco ho dával ako dar aj významným osobnostiam a niekedy aj pápežovi. Don Bosco vedel oceniť dobré víno. Hovoria o tom aj jeho slová zachytené v Životopisných spomienkach: „Čo mám z toho, že mi hovoríš o kvalitách výborného vína, keď ho nemám a nemôžem ho piť? Víno, ktoré mám najradšej, je to v mojom pohári. Je to víno, čo môžem piť!“ alebo „Kto chce pracovať v Pánovej vinici, musí sa vedieť ovládať a umŕtviť najmä pri víne.“

V súčasnosti sa tu nachádza **zbierka sôch a zobrazení Panny Márie** zo 131 krajín sveta, kde sú prítomní saleziáni. Na začiatku je socha Nepoškvrnenej, ktorú don Bosco umiestnil v prvej sakristii baziliky v roku 1868. Zbierka je symbolom významu mariánskej spirituality v diele dona Bosca.

2.2 PRVÉ REFEKTÓRIUM: miesto stretnutia a občerstvenia

„V roku 1856 bola vykopaná pivnica, ktorá počas dňa slúžila ako jedáleň pre predstavených a počas noci ako väčšia spálňa pre chlapcov, a tiež kuchyňa.“ (Životopisné spomienky)

Využitie tejto miestnosti nie je s určitosťou známe, pravdepodobne to bola **prvá chlapčenská jedáleň** až do jesene 1958, kedy bola urobená veľká jedáleň pod Kostolom svätého Františka Saleského. Miestnosť, v ktorej sa nachádzame teraz, bola väčšia, neskôr ju zúžili o chodbu, ktorá spája celý suterén s pivnicou. Don Bosco v začiatkoch staval veľmi striedne stavby s úzkymi chodbami a nízkymi dverami kvôli šetreniu prostriedkov. Keď mons. Alessandro Ottaviano, biskup zo Savony, prišiel navštíviť oratórium a videl tieto priestory, so žartom povedal: „Pozrite sa na túto veľkosť. Nevieť, či niekde nájdeme kláštor s tak úzkymi schodmi a chodbami.“

Za pozornosť stoja **tehly v múre**, ktoré sa striedajú s veľkými riečnymi kameňmi z riek Dora a Stura. Stavebný materiál dávali donovi Boscovi dobrodinci a niekedy ho prinášali aj jeho chlapci, ktorí počas voľna pomáhali murárom pri stavbe, aby sa urýchlila práca.

V miestnosti môžeme tiež vidieť **starobylú a vzácnu tlač** na papier s originálnym rámom z roku 1860, ktorá reprodukuje Poslednú večeru od Leonarda da Vinciho. Nesie tento nápis: „AMEN DICO VOBIS QUIA UNUM VESTRUM ME TRADITURUS EST. Jeho Excelencii pánovi Alessandrovu Torlonovi Najštedrejšiemu patrónovi výtvarného umenia. Giovanni Folo (Donat, Dicat, Dedicat).“

Obraz svojou jednoduchosťou vtáhuje do atmosféry jednoduchosti a nábožnosti prvého spoločenstva v oratóriu. Je veľmi pravdepodobné, že sa nachádzal v jednej z prvých jedálni na Valdoccu.

2.3 KUCHYŇA ORATÓRIA: kolíska saleziánskej pohostinnosti

Z pôvodnej kuchyne mamy Margity nezostalo nič, pretože pôvodná budova Pinardiho domu bola zbúraná, aby sa vytvorili súčasné podzemné priestory. Bol to prechod od maličkého ohniska k tejto priestrannej kuchyni. **Kuchyňa** bola postavená asi v roku 1853 a používala sa až do roku 1927.

Bola dostatočne vybavená na to, aby sa v nej mohlo pripravovať jedlo pre komunitu, ktorá v roku 1858 mala približne 220 členov, chlapcov i dospelých.

Táto kuchyňa mala **studňu**, na ktorú bola napojená fontána na dvore (tu je viditeľný pôvodný základ), murovanú **špajzu** a **priestor na prípravu teplých jedál** (v dutine steny je ešte pôvodný komín). Studňa zároveň slúžila na izolačné oddelenie

špajze od tepla, ktoré sálalo z komína. Takto umožňovala optimálne uchovanie potravín. Ako obslužná miestnosť a špajza na chlieb sa používala chodba. Kladky a kovové háky na klenbách slúžili najmä na zavesenie košíkov s chlebom a chlebovými tyčinkami (grissini).

Za pozornosť stoja aj pravidlá, ktoré napísal don Bosco pre kuchára. Hovorí o dobrom a chutnom jedle, o poriadku v kuchyni a o neplytvaní jedlom. Umelecký basreliéf umiestnený v tejto miestnosti poukazuje na využívanie týchto priestorov.

2.4 JEDÁLEŇ CHLAPCOV: spoločenstvo pri stole a zábave

Táto jedáleň bola vykopaná pod Kostolom svätého Františka Saleského v roku 1859. Výstavbu vyvolala potreba mať **veľkú jedáleň** najmä pre prípad nepriaznivého počasia a aj kvôli tomu, že v tej dobe bolo v oratóriu viac ako 200 chlapcov. Zároveň slúžila aj ako **prvé saleziánske divadlo** do roku 1866.

Dnes sa tu nachádza **rozsiahla zbierka umeleckých, liturgických, bohoslužobných a iných predmetov**. Sú svedectvom života a religiozity v oratóriu. Hovorí aj o umeleckej a remeselnej tvorivosti ľudí, ktorí sympatizovali s náboženským a výchovným dielom dona Bosca.

Prvé predmety výstavy pochádzajú z rokov 1914 – 1918 a zozbieral ich don Albera. Od roku 1978 sa zbierka výrazne rozrástla vďaka obetavosti dona Ceresa.

V súčasnosti je priestor rozdelený do štyroch tematických sekcií: Mariánska ikonografia, Dary, Ľudová zbožnosť a Liturgia.

Sekcia **Mariánska ikonografia** obsahuje obrazy a sochy, ktoré svedčia o rôznych spôsoboch zobrazovania Panny Márie v rôznych kultúrach a umeleckých smeroch. Za pozornosť stoja tieto diela: lombardské fresky zo 14. storočia, dve plátna pripisované G. Renimu a G. Tiepolovi a séria ruských ikon zo 17. – 19. storočia. Jedinečným je obraz zobrazujúci Máriu ako dieťa s korunou z hviezd a atribútmi Nepoškvrneného počatia.

Sekcia **Dary** obsahuje osobné dary od súkromných osôb pre dom saleziánov a starožitné predmety z Mariánskeho múzea. Veľkú historickú hodnotu má tabatierka Pia VII. (dostal ju od plukovníka, ktorý ho v roku 1814 sprevádzal pri návrate z exilu v Savone), väzba Lombardského evanjeliára z 8. storočia alebo rukopisná liturgická poznámka od sv. Františka Saleského z roku 1613.

V časti **Ľudová zbožnosť** sú vystavené predmety, aj veľmi jednoduché, s historicko-symbolickým významom (pohľadnice, plagáty, pamätné medaily, zástavy a pod.). Svedčia o sviatkoch a udalostiach v bazilike a hovoria o raste a upevňovaní mariánskej úcty v bazilike na Valdoccu.

V časti **Liturgia** sú zhromaždené veľmi vzácne liturgické predmety, ktoré boli doteraz uložené v sakristii baziliky. Nájde tu aj sériu darov pre saleziánsky dom od pápežov Leva XII, Pia X a Benedikta XV a Jána Pavla II. Pozornosť pútajú najmä: monštrancia, ktorú darovali chlapci donovi Boscovi pri oslave jeho 60. narodenín, vzácne „rocchetto“ s výšivkami výjavov zo života svätca a niektoré vzácne kalichy. V tejto časti zbierky je aj misál vytlačený v tlačiarni na Valdoccu pri príležitosti 50. výročia biskupskej vysviacky pápeža Leva XIII v roku 1893. Misál bol v roku 1906 zviazaný do koženého obalu so zaujímavou reliéfnou výzdobou. Predstavuje ovocie remesiel, ktoré učil don Bosco učil svojich chlapcov.

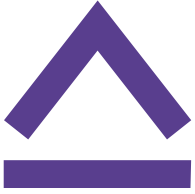
2.5 KRYPTOPORTIKÁT: prechod z kuchyne do jedálne

Táto chodba so širokými klenbami pochádza približne z roku 1870. Svedčí o rozšírení suterénnych miestností, ktoré slúžili bazilike bezprostredne po jej posvätení v roku 1868.

Túto miestnosť treba považovať za „**obslužnú miestnosť**“. Tadiaľto sa napríklad nosili koše s chlebom do jedálne – z pece, ktorá dnes už neexistuje (požehnal ju don Bosco v novembri 1868). Poznáme však jej umiestnenie (bola v suteréne baziliky v blízkosti sakristie) aj kapacitu výroby (asi 3000 chlebov denne).

Obráz na stene je urobený podľa dobovej fotografie tohoto priestoru. Je na ňom pec, v ktorej sa piekol chlieb pre obyvateľov oratória.

3. Prvé poschodie

tvár zvonice je symbolom stúpania hore, viery a svätosti,
fialová farba je vzatá z obrazu sv. Františka Saleského
v múzeu a odkazuje na jeho spiritualitu

3.1 SÁLA SALEZIÁNSKEJ MLÁDEŽNÍCKEJ PASTORÁCIE: výchovno-pastoračný sen realizovaný na Valdoccu pre celý svet

Miestnosť venovaná **mládežníckej pastorácii** je rozdelená na dve časti.

V **prvej časti** na zadnej stene je dielo Javiera Carabaña, ktoré zobrazuje tri sny dona Bosca.

Vľavo je **obraz Sen z deviatich rokov**. Z opustených chlapcov sa stávajú divoké zvieratá. Pán dáva Jankovi Učiteľku – je to Panna Mária zobrazená ako pastierka. Ona prorockými slovami zasieva do srdca Janka Bosca „dušu“ jeho výchovno-pastoračného poslania – preventívny systém. Hovorí: „Toto je pole, na ktorom budeš pracovať. Nie bitkou, ale láskou.“

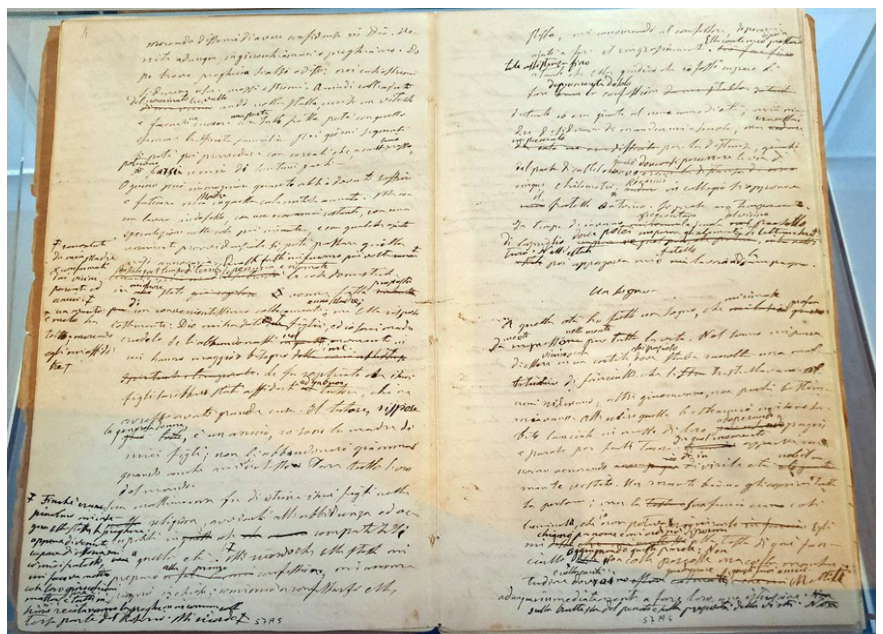
V strede je **obraz Sen o oratóriu**. Don Bosco mal starosti o stabilitu nového oratória. Dostáva uistenie. Pani mu dáva sľub, že oratórium bude existovať „na nádvorí so stĺporadím“. Mladí

ľudia majú na okuliach odrazy prítomnosti dona Bosca a dvoch kostolov sľúbených v sne. Hviezdy pripomínajú mnohé sny, ktoré donovi Boscovi ukazovali cestu.

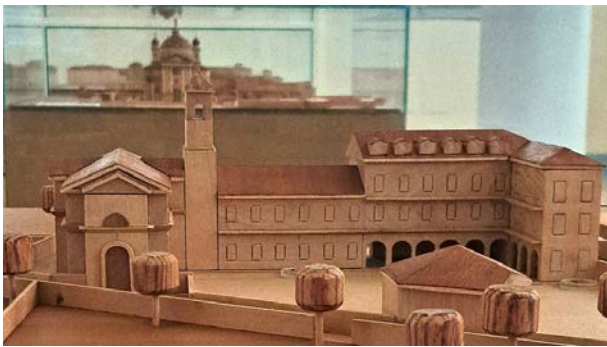
Vpravo je **obraz Misionársky sen** na sklonku života dona Bosca (1886). Malé ovečky, teraz už misionári, prinášajú objatie dona Bosca mladým ľuďom na celom svete. Od Valparaísa až po Peking. Svätec uvažuje nad slovami Panny Márie z prvého sna: „V pravý čas všetko pochopíš“.

V **druhej časti**, v sklenených vitrínach, sú vystavené **originálne texty** najvýznamnejších spisov saleziánskej spirituality a mládežníckej pastorácie:

- **Sen z deviatich rokov** (1824). Je zapísaný v zošitoch známych ako „Pamäti oratória“. Sny svätca mladých vyjadrujú charizmatickú silu a podporujú jeho veľké projekty.
- **Il Giovane Provveduto** (1847). Je tu prvé vydanie tejto knihy – bola to praktická príručka s návodmi a modlitbami. Don Bosco ju napísal špeciálne pre chlapcov, aby žili vieru spôsobom prirodzeným pre mladých.
- **List z Ríma** (1884). Jeden z najúčinnějších a najbohatších pedagogických dokumentov. Vyjadruje svätcov dôraz na pedagogiku rodinnosti, ktorá je založená na láske, úcte, prítomnosti medzi mladými a osobnom sprevádzaní.

3.2 ARCHITEKTONICKÝ VÝVOJ: rozvoj Valdocca od jeho počiatkov po súčasnosť

Výstava sa začína architektonickým modelom, ktorý znázorňuje **Pinardiho dom** v čase, keď doň v apríli 1846 prišiel don Bosco. Nasledujú ďalšie **štyri modely**, ktoré ukazujú postupný vývoj Valdocca.

Prvý model predstavuje Pinardiho dom s prístupom zo starej poľnej cesty. Vidíme tu dve vtedy existujúce budovy. Dom Filippiovcov, kde sa nachádzali mestské koče, a penzión Bellezza, ktorý bol zbúraný v roku 1922.

Na **druhom modeli** spolu s pôvodným Pinardiho domom sa nachádza Kostol svätého Františka Saleského. Don Bosco ho postavil v roku 1852. A tiež vidíme komplex prvého oratória so súčasnými izbičkami dona Bosca – Camerette.

Na **treťom modeli** sa nachádza komplex budov, ktorému dominuje bazilika. Ďalej vidíme prístavbu domu Filippiovcov a novú budovu tlačiarne (z roku 1861). A tiež budovu školy na východnej hranici pozemku, ktorá bola postavená v roku 1863.

Štvrtý model znázorňuje súčasný stav Valdocca. Boli tu vystavané nové priestory pre oratórium a školu s nádvoriami a ihriskami.

Kniha Oratórium dona Bosca od autora Fedela Giraudiho, vydaná v roku 1935, zachytáva vývoj architektúry a výstavby Valdocca. Je to dielo, ktoré nám pomáha pochopiť tento komplexný a zložitý vývoj. Na stenách sú umiestnené originálne materiály použité aj v tejto publikácii.

3.3 MAĽBY NA VALDOCCU: maliari dona Bosca

Sú tu vystavené niektoré obrazy, ktoré sa pôvodne nachádzali v kostoloch na Valdoccu. Medzi nimi sú aj **dva obrazy z počiatkov oratória**. Prvý je oválny **obraz sv. Františka Saleského**. Pravdepodobne je to dar grófkych Barolovej. Pôvodne bol v roku 1852 umiestnený v Kostole sv. Františka Saleského. Druhým je **obraz sv. Jána Krstiteľa**. Pravdepodobne je to jeden z obrazov použitých v lotérii v roku 1855. Od roku 1869 bol umiestnený na chóre v bazilike.

Autormi sú umelci spojení so saleziánskou spiritualitou a výchovou, ktorá sa premietla aj do ich tvorby. Voláme ich „**Maliari dona Bosca**“. Svedčia o prepojení medzi oratóriom a turínskou maliarskou školou druhej polovice 19. storočia (Regia Accademia Albertina, založil ju kráľ Carlo Alberto v roku 1833).

Sú to najmä:

GIUSEPPE ROLLINI, ktorý ako sirota vyrastal v oratóriu. Bol maliarom dona Bosca a Michala Ruu. Maľoval najmä portréty. V roku 1880 namaľoval historický a symbolický obraz dona Bosca pri modlitbe. Toto

dielo bolo prezentované na národnej výstave umenia v Turíne a potom darované donovi Boscovi. V roku 1885 namaľoval pre dona Bosca **prvý portrét mamy Margity** (obraz je umiestnený na druhom poschodí, na mieste, kde zomrela). V roku 1888 namaľoval dnes všeobecne **známy portrét dona Bosca**. Takisto je autorom **maliarskej výzdoby kupoly v bazilike**. Drevený model z roku 1889 môžeme vidieť v tejto miestnosti. Je autorom aj ďalších malieb v bazilike a v Kostole sv. Františka Saleského.

GIOVANNI BATTISTA FINO, ktorý sa venoval najmä výzdobe sakrálnych stavieb. Maľoval obrazy s historickým obsahom a bol aj kvalitným portrétistom. Pracoval aj pre Baziliku Panny Márie Pomocnice kresťanov a na podnet dona Bosca, vytvoril oltárny obraz sv. Anny. Ten bol pôvodne umiestnený v prvej kaplnke vpravo pri vchode. Dnes je to kaplnka sv. Márie Dominiky Mazzarellovej.

TOMMASO LORENZONE, ktorý na objednávku dona Bosca namaľoval obraz pre hlavný oltár (1865 – 1868). Originál skice je možné vidieť v tejto miestnosti. Namaľoval aj oltárny obraz „Svätý Jozef a Svätá rodina z Nazareta“ (1872), ktorý je na oltári na ľavej strane baziliky.

ENRICO REFFO, ktorý vytvoril mnoho diel pre saleziánov. Spomeňme aspoň obraz pre tympanón na vrchu hlavného oltára a maľbu dvoch anjelov v rohoch vnútorného rámu hlavného oltárneho obrazu a tiež obraz sv. Františka Saleského. V roku 1909 namaľoval portrét dona Bosca podľa dobovej fotografie pri príležitosti Generálnej kapituly v roku 1910.

3.4 CAFASSO – BOREL – BARBERIS – LEMOYNE: prví spolupracovníci dona Bosca

V tejto časti sú vystavené **životopisné profily prvých spolupracovníkov**, ktorí pomáhali svätcovi mladých pri zakladaní a rozvoji oratória na Valdoccu, najmä v pedagogickej a vzdelávacej rovine.

Nachádza sa tu aj prvý stôl Generálnej rady. Je hmatateľným znakom trpezlivej cesty rozlišovania a plánovania od samotných počiatkov Saleziánskej kongregácie. Tiež tu vidíme aj knižnicu, ktorá patrila donovi Michalovi Ruovi. Sú v nej vystavené predmety každodenného života svätca, ktoré starostlivo strážili prví saleziáni. Svedčia o veľmi živej pamiatke dona Bosca v prvých generáciách saleziánov.

GIUSEPPE CAFASSO, neúnavný charitatívny pracovník a horlivý vychovávateľ mnohých kňazov, ktorí mali zohrať dôležitú úlohu v Turíne v 19. storočí. Bol duchovným sprievodcom dona Bosca a pomohol mu

rozpoznať jeho povolanie k službe mladým.

GIOVANNI BOREL, priateľ a spolupracovník dona Bosca. Sprevádzal ho a podporoval pri uskutočňovaní mnohých iniciatív.

GIULIO BARBERIS, blízky priateľ dona Bosca. Bol prvým novicmajstrom Saleziánskej spoločnosti. Potom zastával mnohé iné funkcie, vrátane funkcie duchovného vodcu Spoločnosti.

GIOVANNI BATTISTA LEMOYNE, jeden z najinteligentnejších a najlepších spolupracovníkov. Bol určený za duchovného vodcu vznikajúceho Inštitútu dcér Márie Pomocnice. Stal sa životopiscom dona Bosca a začal vydávať jeho Životopisné pamäti.

3.5 PAOLO ALBERA: druhý nástupca dona Bosca

V miestnosti je vystavená veľká kolorizovaná fotografia **druhého nástupcu dona Bosca** spolu s niektorými predmetmi, ktoré mu patrili.

Paolo Albera sa narodil 6. júna 1845 v kresťanskej rodine. S donom Boscom ho zoznámil jeho farár páter Abrate. Po tomto stretnutí 1. mája 1860 vstúpil k saleziánom. Za kňaza bol vysvätený v roku 1868 a 19. septembra nasledujúceho roku zložil večné sľuby do rúk dona Bosca.

Čoskoro sa prejavil jeho talent: stal sa predstaveným oratória. Neskôr dostal úlohu riadiť nemocnicu Marassi v Janove. Potom bol poslaný do Sanpierdareny. Tu rozšíril Inštitút a založil tlačiareň, v ktorej sa v roku 1877 začal tlačiť Saleziánsky bulletin. V roku 1881 bol vymenovaný za inšpektora domov vo Francúzsku a presťahoval sa do Marseille. Za desať rokov jeho pôsobenia sa počet saleziánskych komunít rozrástol z

troch na trinásť.

V roku 1891 ho generálna kapitula zvolila za duchovného vodcu Saleziánskej spoločnosti. Vrátil sa do Turína. Dal sa k dispozícii bl. Michalovi Ruovi, ktorý chcel, aby bol vizitátorom domov v zahraničí.

V roku 1896 ho don Rua poveril zostavením Manuálu direktora, ktorý vyšiel v roku 1915. Napísal knihu o Sviatočnom oratóriu, o cirkevných školách a životopis dona Bosca.

Dňa 16. augusta 1910 bol zvolený za hlavného predstaveného. Kongregáciu viedol počas ťažkých rokov prvej svetovej vojny. Počas nej do kolégií prijal množstvo vojnových sirôt. V roku 1920, na sklonku svojho života, slávnostne odhalil pamätník dona Bosca (stojí na námestí pred bazilikou). Pôvodne to malo byť na jubileum stého výročia narodenia dona Bosca (1915), avšak prebiehajúca prvá svetová vojna tomu zabránila. Zomrel 29. októbra 1921.

3.6 MICHAL RUA: prvý nástupca dona Bosca

V miestnosti sa nachádza niekoľko portrétov blahoslaveného Michala Ruu a niekoľko predmetov, ktoré mu patrili.

Michal Rua sa narodil 9. júna 1837 v Turíne. Študoval v škole školských bratov. Tu sa stretol s donom Boscom, ktorý sa stal jeho spovedníkom. Raz mu don Bosco podal ruku a povedal mu: **„My dvaja sa o všetko podelíme na polovicu“.**

Michal prišiel na Valdocco ako internátny študent v roku 1850 a čoskoro nato začal svoju prípravu na kňazstvo. V tom čase denne chodieval do Oratória sv. Alojza neďaleko stanice Porta Nuova. Bola to oblasť plná prisťahovalcov: chlapcov, ktorí prichádzali z údolí do mesta hľadať prácu ako kominári. Michal Rua pre nich robil katechézy a učil ich. Pritom spoznal nespočetné množstvo príbehov o ich biede.

Bol medzi tými, ktorí boli prítomní pri zakladaní Kongregácie donom Boscom v roku 1854. V roku 1858 ho sprevádzal do Ríma, kde pápež Pius IX. schválil pravidlá Kongregácie. Večer 18. decembra 1859, v deň zrodu Kongregácie, bol don Rua jednomyselne zvolený za duchovného vodcu Kongregácie.

Sprevádzal svätca na mnohých cestách. V roku 1884 bol vymenovaný za vikára dona Bosca s právom nástupníctva. Po jeho smrti sa stal hlavným predstaveným Saleziánskej spoločnosti. Ako prvý nástupca dona Bosca bol jeho **verným tlmočníkom**.

Zomrel v noci z 5. na 6. apríla 1910 a bol pochovaný vedľa dona Bosca vo Valsalice. Pavol VI. ho 29. októbra 1972 vyhlásil za blahoslaveného so slovami: **„Z prameňa vytvoril riekú“.**

3.7 GIOVANNI CAGLIERO: misionár a kardinál

Giovanni Cagliero sa narodil 11. januára 1838 v Castelnuovo d'Asti. Veľmi skoro mu zomrel otec a stal sa sirotou. V roku 1851 bol prijatý do saleziánskeho oratória v Turíne, kde sa stal jedným zo všestranných a šikovných spolupracovníkov dona Bosca. Jeho melodické hudobné skladby boli dôležitou súčasťou oratoriánskeho života a najmä osláv v rokoch 1860 – 1870.

Stal sa kňazom a v rokoch 1869 až 1886 zastával funkciu duchovného vodcu Saleziánskej kongregácie. V roku 1875 ho don Bosco poslal do Latinskej Ameriky **na čele prvej saleziánskej misijnej výpravy**. Po založení prvých diel v Argentíne a Uruguaji bol povolaný späť do Talianska. Pôvodne mal pripraviť expedíciu saleziánov do Indie, potom však bol poverený založením výchovných diel saleziánov a Dcéry Márie Pomocnice vo Francúzsku, na Sicílii, v Španielsku a Portugalsku.

Za biskupa bol vysvätený 7. decembra 1884. Stal sa delegátom a následne apoštolským vikárom severnej a strednej Patagónie. Neskôr sa stal titulárnym arcibiskupom v Sebaste. Po čase bol znova povolaný späť do Talianska, aby vykonal mimoriadne apoštolské cesty do diecéz Bobbio, Tortona, Albenga, Savona-Noli a Ventimiglia. Pastoračná prax a skúsenosti, ktoré Cagliero získal na misiách v Južnej Amerike, viedli Svätú stolicu k tomu, že ho poverila funkciou apoštolského delegáta a mimoriadneho vyslanca v Kostarike a ako apoštolského delegáta v Hondurase a Nikarague.

V roku 1915 sa vrátil do Talianska, kde bol vymenovaný **za kardinála** a bol poverený vedením vatikánskych kongregácií: pre zasvätených, Boží kult a náuku viery.

V roku 1920 sa stal biskupom vo Frascati, kde pôsobil až do svojej smrti 28. februára 1926.

V miestnosti sa nachádza **jedno z ôsmich vitrážových okien baziliky** z roku 1939 (ostatných sedem vitráží bolo zničených pri bombardovaní v roku 1942). Sú tu aj niektoré predmety, ktoré mu patrili.

3.8 DON BOSCO VYDAVATEĽ: svätý spisovateľ a vydavateľ

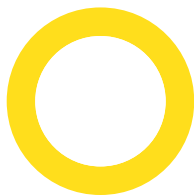
V miestnosti sú vystavené niektoré z najvýznamnejších tlačných publikácií don Boscovej intenzívnej autorskej a vydavateľskej činnosti.

Spisovateľská činnosť dona Bosca sa začala už v čase jeho pôsobenia v seminári. Písal rôzne diela so zameraním na bohoslužbu a vzdelávanie. Neskôr jeho písanie nadobudlo rozmer skutočného „**apoštolátu tlačou**“. Vnímal to a vykonával ako povolanie.

Školské reformy v rokoch 1848 – 1859 iniciovali výrazný rozvoj verejného školstva a zvýšenie kvality vyučovania. Vďaka zákonu o slobode tlače z roku 1848 sa rozmnožili aj noviny a periodiká, ako aj vydávanie a šírenie kníh.

Rozmach liberálneho hnutia a sekularizácie spoločnosti vyvolali v Cirkvi potrebu reakcie proti „zlej tlači“. Z tohto dôvodu Pius IX. v encyklike *Nostis et nobiscum* z 8. decembra 1849 zdôraznil potrebu čeliť „tlači prostredníctvom tlače“. Od Turína po Neapol a Rím vznikli v 50. a 60. rokoch 20. storočia mnohé konzervatívne katolícke noviny, periodiká a časopisy.

Don Bosco si hneď uvedomil, že sa musí do tejto oblasti zapojiť aj on. Do roku 1856 vydal 26 kníh. V roku 1862 sa rozhodol stať sa vydavateľom a založil vlastnú tlačiareň a kníhkupectvo.

4. Druhé poschodie

kruh predstavuje slnko, teda nekonečno, ducha a svetlo, zlatá farba je z rúcha dona Bosca a zároveň symbolizuje saleziánsku svätosť ako účasť na večnom Božom živote

4.1 PREDIZBA: prvá izba dona Bosca

Túto miestnosť **obýval don Bosco** v rokoch 1853 až 1861. Neskôr sa zmenila na čakáreň pre návštevníkov. Zachoval sa tu aj kúsok pôvodnej podlahy, ktorý je možné vidieť pod mottom „Da mihi animas, caetera tolle“. V roku 1872, keď sa zdravotný stav dona Bosca začal vážne zhoršovať a nemohol zísť dolu do kostola, tu slávil sväté omše. Pre tento účel tu bol umiestnený malý prenosný „skriňový oltár“. Tento oltár sa teraz nachádza v novej kaplnke. Naľavo, pri vstupe z chodby, sa nachádzali dvere do miestnosti, ktorá slúžila ako knižnica. Nad nimi bol umiestnený nápis: „Nech je vždy pochválené Najsvätejšie meno Ježiša a Márie“.

V tejto miestnosti sa odohralo mnoho **významných udalostí** pre kongregáciu. Napr.:

- **stretnutie prvých synov dona Bosca**, medzi ktorými boli Michal Rua a Giovanni Cagliero, ktorí dostali meno saleziáni. Bolo to 26. januára 1854. Vo vitríne je vystavený pôvodný zápis, ktorý o tejto udalosti napísal don Rua;
- **stretnutie Dominika Sávia s donom Boscom** v októbri 1854, vtedy si tu Dominik prečítal slová napísané na stene: Da mihi animas, caetera tolle. Originál nápisu bol však ukradnutý. Tu je vystavená reprodukcia na základe dobových fotografií;
- **Michal Rua** tu, 25. marca 1855, **zložil súkromné sľuby** do rúk dona Bosca;
- **založenie Saleziánskej kongregácie** (Zbožnej spoločnosti svätého Františka Saleského), 18. decembra 1859. Boli tu prítomní aj 17 spolupracovníci, ktorých don Bosco oslovil a niektorí z nich sa stali prvými saleziánmi. Vidíme tu originál zápisnice o založení. V tejto miestnosti v roku 1858 don Bosco začal písať aj prvé Stanovy.

4.2 DON BOSCOVA IZBA: bývanie na 27 rokov

V tejto miestnosti don Bosco strávil mnoho nocí prácou a štúdiom. Symbolizuje to **typická acetylénová lamp**a z tých čias. Ďalej je tu aj **jednoduchý písací stôl** (s poličkou na korešpondenciu), na ktorom don Bosco zostavil Saleziánske stanovy, Stanovy Dcéry Márie Pomocnice a napísal mnoho listov a textov o saleziánskej spiritualite (napríklad Duchovný testament). **Posteľ** je svedkom snov o rozvoji a rozšírení saleziánskej charizmy aj o chorobách v posledných mesiacoch jeho života. Pôvodné je aj **ďalšie vybavenie**: pohovka, operadlo, látkové kreslo a nočný stolík. Patrí k nemu aj stojan na kabáty, kríž, kalamár a prenosný rečnícky pult, ktoré pochádzajú z obdobia po roku 1861.

Nábytok bol sem premiestnený z prvej miestnosti – predizby. V predizbe zostala iba komoda, ktorá slúžila sekretárovi dona Bosca.

Po smrti svätca slúžila táto miestnosť 22 rokov ako kancelária a spálňa dona Michala Ruu. Spával na obyčajnom gauči, na posteli

odpočíval iba počas svojej poslednej choroby.

V súčasnosti je miestnosť daná do pôvodnej podoby. Na základe historickej dokumentácie je zariadenie a nábytok daný tak, ako to bolo, keď tu býval don Bosco (v rokoch 1861 – 1887).

4.3 SÚKROMNÁ KAPLNKA: miesto modlitby dona Bosca

Tento priestor vznikol v roku 1876 rozšírením a nadstavením prízemných miestností. Pribudli tak dve nové miestnosti. Prvá slúžila ako pracovňa sekretára a neskôr ako súkromná kaplnka. V druhej miestnosti strávil don Bosco posledné mesiace svojho života.

Podobu kaplnky dostala táto miestnosť v januári 1886. Bol tu umiestnený oltár, ktorý sa teraz nachádza v novej kaplnke. Ním sa nahradil pôvodný „nástenný skriňový oltár“, ktorý tu bol od roku 1872. Kaplnku požehnal kard. Gaetano Alimonda, turínsky arcibiskup, 29. januára 1886 na sviatok svätého Františka Saleského. Don Bosco tu slávil Eucharistiu. **Poslednú svätú omšu**

slávil 11. decembra 1887. Od tohto dňa už mu jeho fyzické sily nedovoľovali samostatne sláviť a preto sa už len zúčastňoval Eucharistie, sediac na kolieskovom kresle. Kreslo, ktoré je tu umiestnené, má značnú symbolickú silu. Bolo na ňom uložené telo dona Bosca v deň jeho smrti, najprv v galérii, potom v Kostole svätého Františka Saleského.

4.4 IZBA, KDE DON BOSCO ZOMREL: miesto rozlúčky

„31. január 1888: O pol piatej zazvonil zvon z Kostola Márie Pomocnice kresťanov. Ave Maria... Chrčanie, ktoré trvalo asi hodinu a pol, ustalo. Dýchanie sa uvoľnilo a utišilo; ale bolo to len na niekoľko okamihov, potom prestalo...“ (Životopisné spomienky)

Aj táto miestnosť pribudla v roku 1876, keď bola nadstavená tlačiarenská dielňa na južnej strane izbičiek (postavená v roku 1862). Tu sa don Bosco presťahoval počas svojej poslednej choroby.

Miestnosť bola zariadená nábytkom, ktorý darovali dobrodinci. Napríklad malý stolík, na ktorom písal myšlienky a krátke modlitby na zadnú stranu obrázkov Márie Pomocnice kresťanov.

Tu bola premiestnená aj pohovka z jeho izby, ku ktorej bol pripevnený malý pultík – mobilný písací stôl, aby mohol pohodlnejšie písať alebo sa oprieť pri odpočinku alebo pri rozhovoroch. Teraz je pohovka v pôvodnej izbe, kde don Bosco býval. Kreslo s kolieskami používal na presuny. Pri stene vedľa postele sa nachádzalo umývadlo a džbán s vodou na umývanie. Jednoduché drevené schodíky boli pomôckou pri posteli. Kvôli opuchnutým nohám mal problém vyjsť aj zísť z postele. Zvonček na stene slúžil na privolanie pomoci v prípade potreby.

Na mieste, kde stála jeho smrteľná postel' (teraz je na pôvodnom mieste v susednej miestnosti), bol zriadený **vzácný relikviár**. Sú tu jeho osobné veci: sutana, cestovný plášť, typický trojrohý klobúk, ktorý používal na svojich početných cestách, niekoľko vychádzkových palíc, peňaženka a vreckový denník (z roku 1852).

4.5 GALÉRIA: duchovné prechádzky

Táto miestnosť bola vybudovaná preto, aby poskytovala donovi Boscovi priestor na prechádzky, keď mu opuch nôh veľmi sťažoval chôdzu po schodoch a nemohol už chodiť von.

Pôvodne to bol vonkajší balkón, ktorý sa ťahal po celej šírke budovy. Neskôr sa obohnal múrmi a boli tu osadené veľké okná, z ktorých bolo vidieť priamo dvor, ktorý slúžil na rekreáciu pre chlapcov.

Galéria bola zariadená veľmi triezvo. Bolo tu **kľáčadlo**, na ktorom don Bosco spovedal chlapcov, keď kvôli zdraviu nemohol zísť do baziliky.

Don Bosco chcel, aby galériu tienil **muškátový vinič** z Castelnua. Ten tu bol vysadený už od roku 1862. Každý rok na jeseň daroval zrelé hroznové strapce buď chlapcom zo strednej školy (4. a 5. trieda gymnázia) alebo nejakému dobrodincovi. V roku 1887 chcel don Bosco,

ktorý bol už veľmi chorý, odložiť zber hrozna, aby sa na ňom mohol zúčastniť monsignor Cagliero. Ten bol na cestách v Amerike a vracal sa až 7. decembra.

V galérii 31. januára 1888 popoludní bolo uložené na kreslo telo dona Bosca v kňazskom rúchu, aby si ho mohli uctiť saleziáni, mladí a dobrodinci.

4.6 KAPLNKA VZKRIESENIA: od knižnice k miestu modlitby

Súčasná kaplnka je zriadená v miestnosti postavenej po rozšírení budovy (v roku 1861). Pôvodne tu bola knižnica.

Súčasný liturgický vybavenie v miestnosti je prepojené s historickými predmetmi s **veľkou symbolickou silou a duchovnou hodnotou**. Ide o vybavenie, ktoré je späté s kňazskou službou dona Bosca:

Socha svätého Františka Saleského, ktorá niekoľko rokov po vysvätení Kostola sv. Františka Saleského nahradila pôvodný oválny obraz (je v múzeu na prvom

poschodí), pretože pri slabom osvetlení bol ťažko viditeľný. Svätý biskup bol zvolený za patróna oratória a kongregácie, ako vzor vrúcnej lásky k Bohu, pastoračnej horlivosti, úprimnej ľudskosti, trpezlivosti a jemnosti.

„Katedra večerného slova“ sa nachádzala v portikáte pri Pinardiho kaplnke. Na konci večerných modlitieb don Bosco vystúpil na túto „malú kazateľnicu“ a predniesol krátky príhovor na povzbudenie. Táto katedra zostáva znakom tohto výchovného tajomstva, ktoré je dodnes živé v saleziánskych domoch, ako tradícia večerného slova.

Spovednica. Táto jednoduchá a zároveň originálne vyrobená spovednica bola v bočnej kaplnke Kostola sv. Františka Saleského. Tu don Bosco spovedával chlapcov. Hovorieval, že pravidelná spoveď, duchovné sprevádzanie a dôvera voči duchovnému sprievodcovi sú receptom na kresťanskú dokonalosť.

Skriňový oltár, ktorý bol od roku 1872 umiestnený v predizbe zmenenej na kaplnku. Pri tomto oltári don Bosco slávil Eucharistiu, najmä v čase choroby. V decembri 1878 sa pri tomto oltári udial zázrak extázy, keď sa don Bosco počas omše trochu vzniesol nad zem. Trvalo to asi desať minút (svedectvo dona Evasia Garroneho).

Oltár zo súkromnej kaplnky, zriadené v roku 1886, je miestom, kde don Bosco slávil Eucharistiu v posledných mesiacoch svojho života. Svedčí o ústrednom postavení Eucharistie v saleziánskej spiritualite a o mariánskej úcte, ktorú tu zdôrazňuje malý obraz Pomocnice kresťanov od Rolliniho.

4.7 DON BOSCO SVÄTÝ: beatifikácia a kanonizácia „svätca mladých“.

V rohu budovy medzi izbičkami a budovou z roku 1853 sa nachádzal chlapčenský internát. Podľa tradície tu spával aj Dominik Sávio. Teraz sú tu vystavené **predmety spojené s blahorečením a kanonizáciou dona Bosca**.

Žiadosť o začatie procesu na základe rady pápeža Leva XIII. predložil don Michal Rua kardinálovi Gaetanovi Alimondovi, turínskemu arcibiskupovi, hneď v lete 1888. Kanonický proces trval štyridsať rokov. Dňa 16. mája 1929 sa vo Valsalice uskutočnila exhumácia jeho tela.

2. júna 1929 bol don Bosco v Ríme **vyhlásený za blahoslaveného**. Do Ríma vtedy prišlo stotisíc pútnikov zo všetkých kútov Talianska a sveta.

Pri tejto príležitosti bol 9. júna 1929 prenesený drevený sarkofág s jeho telom z Valsalice do Baziliky Panny Márie Pomocnice. Veľký sprievod išiel cez celý Turín za spevu známej piesne „Giù dai colli“. V bazilike ho čakalo šesť kardinálov, 60 biskupov, predstavení saleziánov a najznámejšie osobnosti tej doby, vrátane kniežat z rodu Savojevov. Telo blahoslaveného bolo uložené v súčasnej kaplnke svätej Márie Mazzarellovej.

Proces kanonizácie bol otvorený 18. júna 1930. Pápež Pius XI. podpísal dekrét o uznaní zázrakov 19. novembra 1933 a 3. decembra dekrét *De tuto* (dekrét, ktorým sa zverejňuje konečné rozhodnutie o kanonizácii). Dátum **kanonizácie** bol určený **1. apríl 1934** - na slávnosť Veľkej noci a uzatvorenia mimoriadneho Jubilejného roka (1900. výročie Vykúpenia).

V Ríme sa po slávnosti v Bazilike svätého Petra konala aj slávnostná spomienka v Campidogliu (Kapitolský vrch, jeden z vrchov, na ktorých bol založený Rím). Oslavy pokračovali na Valdoccu od 5. do 7. apríla 1934. Zakončené boli 8. apríla 1934 veľkou procesiou s relikviami svätca napriek tomu, že prišiel veľmi prudký dážď.

4.8 SALEZIÁNSKA SVÄTOSŤ: život žitý na Valdoccu

Cirkev vyhlásila za ctihodných, blahoslavených alebo svätých celkovo 14 ľudí, ktorí žili priamo na Valdoccu. Oratórium bolo skutočne **školou svätosti!** Táto výstava oslavuje jedenástich z mnohých hrdinov viery, ktorí žili život inšpirovaní charizmou dona Bosca.

V strede priestoru sa nachádza naznačenie polohy **izby mamy Margity**, v ktorej žila od roku 1853. Je vytvorená z látky. Sú tu niektoré predmety, ktoré jej patrili. V centre vidíme hornú časť chudobného písacieho stola (po jej smrti si tento nábytok zobral don Bosco do svojej izby), v ktorom si uchovávala svoje osobné veci a šijacie potreby. Prakticky všetko čo mala, bolo v službách mladých ľudí v oratóriu, kam bez váhania prišla na žiadosť svojho syna 3. novembra 1846. Stala sa matkou mnohých chudobných

detí. Svoje duchovné materstvo žila aj voči svojmu synovi. Strážila a upevňovala jeho kňazstvo a vnášala **ženský a materinský rozmer** do života oratória. Boh si ju povolal 25. novembra 1856 ráno o tretej hodine. Dve hodiny nato don Bosco odchádza do svätyne Consolaty, aby za ňu celebraval svätú omšu a povedal Madone: „*Ostali sme bez matky. Teraz ty buď našou matkou.*“ Bola vyhlásená za ctihodnú 23. októbra 2006.

Ďalší svätí, ktorých tu nájdeme:

Blahoslavený Filip Rinaldi: ako 11-ročný sa stretol s donom Boscom pri spovedi v Mirabello; zakladateľ Dobrovoľníčok Dona Bosca a tretí nástupca dona Bosca.

Blahoslavený Augustín Czartoryski: potomok vysokej poľskej aristokracie; v roku 1877 prijal v bazilike rehoľný habit od dona Bosca.

Ctihodný Andrej Beltrami: od dona Bosca prijal klerické rúcho, žil na Valsalice, kde predčasne zomrel.

Svätý Alojz Versiglia a svätý Kalixt Caravario: boli prijatí do oratória ako deti a stali sa priekopníkmi saleziánskej misijnej prítomnosti v Číne, kde zomreli ako mučeníci v roku 1906.

Blahoslavený Alojz Variara: misionár v Kolumbii, založil ženskú Kongregáciu dcér Najsvätejších Srdc Ježiša a Márie.

Svätý Leonard Murialdo: bol priateľom a spolupracovníkom dona Bosca, ktorý mu v roku 1857 zveril vedenie Oratória sv. Ľudovíta. V roku 1867 založil Kongregáciu Jozefínov, ktorá sa venovala charitatívnej službe chudobnej mládeži.

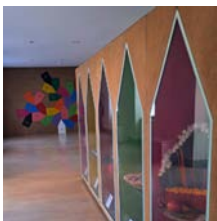
Svätý Alojz Guanella: kňaz z diecézy Como, ktorý z túžby po radikálnejšom rehoľnom živote prišiel do Turína a stal sa saleziánom. Biskup ho povolal späť do diecézy, kde založil dve rehoľné kongregácie na výchovu mladých.

Blahoslavený Jozef Allamano: synovec dona Cafassa, študoval na Valdoccu v oratóriu, v roku 1880 bol vymenovaný za rektora svätyne Consolata a v roku 1901 založil Inštitút misionárov Consolaty.

Svätý Alojz Orione: bol žiakom oratória na Valdoccu, neskôr sa stal kňazom v diecéze Tortona, kde založil dve rehoľné kongregácie na pomoc chudobným a sirotám.

Môžeme tu vidieť aj originálnu **balustrádu** (1852) z Kostola sv. Františka Saleského. Pri nej prijímali od dona Bosca sväté prijímanie chlapci v oratóriu, prví saleziáni a aj sv. Dominik Sávio. A tiež pôvodné originálne **dvierka z bohostánku** z toho istého kostola.

4.9 SVETOVÁ SALEZIÁNSKA RODINA: neustále sa rozširujúca sieť

Svätosť saleziánskej rodiny na celom svete – tejto téme sú venované dva priestory. **V prvej časti** je výstava o svätej Márii Dominike Mazzarellovej, spoluzakladateľky sestier saleziánok. Ďalej sú tu predstavení: František Kęsy a štyria spoločníci, mučeníci z Poznane v Poľsku; blahoslavení Enrico Saiz Aparicio a Jozef Calasanz a 93 spoločníkov; saleziánski mučeníci zo španielskej občianskej vojny; blahoslavená Alexandra da Costová, saleziánska spolupracovníčka; blahoslavený Zefirín Namuncurá a blahoslavený Albert Marvelli.

V druhej časti, vo veľkej sále venovanej saleziánskej rodine, sú zastúpené významné osobnosti zo všetkých 32 zložiek saleziánskej rodiny: laici a laičky, zasvätení muži a ženy, misionári a misionárky, mučeníci, kňazi a biskupi.

4.10 SALEZIÁNSKE MISIE: história saleziánskych misií

Misijný ideál dona Bosca, ktorý sa v ňom ozval na konci gymnaziálnych štúdií, sa časom rozvíjal a dozrieval. Uvažoval o tom, že sa pridá k oblátom Panny Márie, ktorí otvorili prosperujúcu misiu v Barme, ale don Cafasso mu ukázal jeho „misiu“ medzi mladými ľuďmi v Turíne.

Don Bosco od roku 1848 veľa krát pozeral na mapu, kde by poslal svojich saleziánov na misie. Dostal aj niekoľko žiadostí o misionársku prítomnosť. Avšak až 11. novembra 1875 sa mu podarilo vyslať **prvú misijnú výpravu** do Argentíny (prvých 10 misionárov). Jeho nástupcovia dodnes pokračujú v posielaní misijných výprav do celého sveta.

Od roku 1875 dostávajú misionári v misijných výpravách **saleziánsky misionársky kríž**.

Toto sú jeho hlavné prvky:

Kríž – prijatie misionárskeho kríža kladie život misionára do úzkeho vzťahu s osobou ukrižovaného Krista.

Dobrá pastier – pastoračná láska je jadrom saleziánskeho ducha, je chápaná ako „postoj, ktorý sa prejavuje pokorou a sebadarováním“.

Da Mihi Animas, Caetera Tolle – motto, ktoré charakterizuje synov dona Bosca od začiatku. V misionárskom kontexte nadobúda osobitný význam – opustiť všetko a byť nástrojom spásy.

Duch Svätý – zostupuje na Dobrého pastiera, od neho závisí celá misijná činnosť, ktorá sa nemôže zredukovať len na sériu prázdnych aktivít.

Text evanjelia – „*Chodte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna, i Ducha Svätého*“ (Mt 28,19) – je srdcom misijného poslania od Zmŕtvychvstalého Pána. Evanjelizácia si vyžaduje postoj „vychádzajúcej Cirkvi“, ktorá chce osloviť každého a ponúknuť mu plnosť Božieho daru.

Bazilika Panny Márie Pomocnice je **privilegované miesto**, odkiaľ odchádzajú misijné výpravy a zároveň je to Máriin dom: „*Toto je môj dom, odtiaľ vyjde moja sláva*“.

Medzi historickými predmetmi, ktoré sú tu vystavené, je **glóbus**, ktorý mal don Bosco na stole vo svojej spálni. Košeľa, ktorú mal na sebe biskup Versiglia v deň svojej mučeníckej smrti v Číne.

Na stene visí **originálna fotografia** (vrátane negatívu) prvej misionárskej výpravy, ktorú viedol Giovanni Cagliero v roku 1875.

